

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.11.13.
COM(2013) 800 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A 2014. évi éves növekedési jelentés

{SWD(2013) 800 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A 2014. évi éves növekedési jelentés

1. BEVEZETÉS

Az éves növekedési jelentés felméri az európai gazdasági és szociális helyzetet, valamint az elkövetkező év vonatkozásában átfogó szakpolitikai prioritásokat határoz meg az Európai Unió egésze számára¹. Ennek során elindítja a gazdaságpolitikai koordináció új európai szemeszterét, biztosítva, hogy az EU és tagállamai összehangolják gazdaságpolitikájukat, valamint a növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló erőfeszítéseiket. Az idei iránymutatás számos meghatározó gazdasági és politikai fejlemény figyelembevételével készült.

Először, a Bizottság által most közzétett gazdasági előrejelzések² megerősítik, hogy az EU-ban lassú fellendülés jelei mutatkoznak. Az öt éven át tartó nagyon lassú, illetve negatív növekedés után 2013 második negyedévében az EU pozitív növekedést tapasztalt. A fellendülés várhatóan folytatódik és 2014-ben erőteljesebbé válik. Az infláció a várakozások szerint alacsony marad. Ugyanakkor – ahogy azt az ezen éves növekedési jelentéssel együtt közzétett, a riasztási mechanizmus keretében készült jelentés³ is szemlélteti – már mutatkoznak az uniós gazdasági egyensúly helyreállításának első jelei és számos jelentős makrogazdasági egyensúlyhiány kiigazítása folyamatban van.

A válság fordulópontjához értünk, a körvonalazódó fellendülés azonban még mindig szerény és bizonytalan, a globális gazdasági helyzet pedig számos olyan bizonytalanságot rejt magában, mint például a keresletnek a feltörekvő gazdaságokban mutatkozó visszaesése. A bankszektor ellenállóképességébe vetett bizalom hiányával és a magas államadóssággal kapcsolatos kockázatok azonban még mindig jelen vannak. Az elkövetkező időszakban a válság hagyatéka, a közszféra és a magánszektor hitelállomány-leépítési szükségletei, a pénzügyi rendszerek és hitelpiacok tagoltsága, az ágazati szerkezetátalakítás és kiigazítás, valamint a magas munkanélküliség továbbra is teherként nehezedik a fejlődésre. A válság hatása a felgyülemlett makrogazdasági egyensúlyhiányok korrekciójával fokozatosan enyhül. A munkaerő-piaci javulás időt igényel, a munkanélküliség Európa több részén várhatóan továbbra is elfogadhatatlanul magas marad egy ideig, és a tágabb társadalmi helyzet is válságos marad⁴. A válság hossza és súlyossága Európa szerte nehézségeket okozott, különösen a kiigazítási programokat végrehajtó országokban.

A gazdasági fellendülés jeleit ezért biztató jelnek kell tekinteni, amely arra ösztönöz minket, hogy határozott erőfeszítéseket tegyünk, elkerülve a visszaesés, az elbizakodottság vagy a „reformfásultság” jelentette kockázatokat. Jelenleg a legnagyobb kihívást a reform ütemének fenntartása jelenti, ami a versenyképesség javítása és a tartós felépülés érdekében elengedhetetlen. A fokozatos élénkülés élénkíti majd a belföldi keresletet is, amely várhatóan a növekedés fő mozgatórugójává válik. A méltányosság figyelembevétele és az egyértelmű elérendő célok elengedhetetlenek a tartós sikerhez, a hatékonysághoz és az erőfeszítések nemzeti és európai szintű elismeréséhez.

¹ Az 1. melléklet áttekintést nyújt az EU által 2013 júliusában elfogadott országspecifikus ajánlásokról. További információk az alábbi honlapokon érhetők el: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

² http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm

³ COM(2013)790.

⁴ Közös foglalkoztatási jelentéstervezet, COM(2013) 801.

Másodszor, ezen éves növekedési jelentés közzétételére a gazdaságpolitikák euróövezetbeli koordinációjára vonatkozó új szabályok végrehajtásával egy időben kerül sor, mely szabályokat idén először hajtják végre teljes körűen. Október közepén valamennyi euróövezetbeli tagállamnak – a makrogazdasági kiigazítási programokat végrehajtó országokat kivéve – az elkövetkező évre vonatkozóan költségvetéstervezési javaslatot kellett előterjesztenie. A Bizottság feladata, hogy még a költségvetések nemzeti szintű véglegesítése előtt megvizsgálja, hogy a tagállamok az uniós szinten jóváhagyott célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedéseket hoznak-e meg. A Bizottság hamarosan közzéteszi a részletes értékelést.

Az EU gazdasági kormányzásának megerősítésével párhuzamosan haladnak előre a gazdasági és monetáris unió (GMU) további fejlesztéséről szóló párbeszéd, ahogy azt a valódi, szoros GMU-ról szóló bizottsági tervezet⁵ és a négy elnök „A valódi gazdasági és monetáris unió felé” című jelentésében⁶ is ajánlotta. A bankunió létrehozása – amely egy szilárd, közös uniós szabályrendszerre, valamint a bankok felügyeletének és szanálásának hatékonyabb rendszerére épül – kulcsszerepet tölt majd be Európa pénzügyi stabilitásának megerősítésében. A Bizottság javaslatokat tett a GMU szociális dimenziójának megerősítésére⁷ és konzultációs célú közleményt tett közzé a fő gazdaságpolitikai reformtervek előzetes összehangolásáról,⁸ valamint a konvergencia- és versenyképességi eszközről⁹.

Harmadszor, 2014 lesz az új európai többéves pénzügyi keret végrehajtásának első éve. Az innováció és az infrastruktúra Európa-szerte történő fellendítése érdekében uniós szinten végrehajtott projekteken felül az európai strukturális és beruházási alapokon keresztül több mint 400 milliárd EUR összegű beruházási keret nyílik meg a növekedés és foglalkoztatás nemzeti és regionális szintű fellendítéséhez. A Bizottság megvitatta a tagállamokkal a prioritásokat, és technikai segítséget nyújt az operatív programok gyors elindulásának biztosítása érdekében. Az új európai strukturális és beruházási alapok támogatják az Európa 2020 célkitűzéseit, és az uniós országspecifikus ajánlásokban azonosított reformok támogatására fogják azokat használni. Először kapcsolódik össze a szakpolitika és a finanszírozás olyan módon, amely a növekedés rendkívül erős motorjaként szolgálhat, feltéve, hogy a forrásokat a prioritásokra összpontosítják.

A gazdasági kormányzás megerősített uniós rendszere, az új uniós többéves pénzügyi keret és az olyan uniós szintű szakpolitikák, mint például a belső piac megvalósítása, Európa fizikai infrastruktúra révén való összekapcsolása és a digitális menetrend végrehajtása valódi előrelépést jelent az Európa növekedése érdekében kialakítandó uniós szintű keretfeltételek létrehozása terén. A tagállamoknak úgy kell megtervezniük nemzeti szakpolitikáikat, hogy teljes mértékben figyelembe vegyék ezeket az új uniós szintű eszközöket. Mindez nemcsak a nemzeti szakpolitikák hatásait növeli, hanem uniós szintű szinergiákat is teremt.

E tényezők figyelembevételével a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az elmúlt évek szakpolitikai válaszainak pályáján kell maradni. A tavalyi középtávú prioritások megtartása mellett a Bizottság javasolja, hogy azok végrehajtását a fentiekben ismertetett változó gazdasági és

⁵ COM(2012)777.

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf

⁷ COM(2013)690.

⁸ COM(2013)166.

⁹ COM(2013)165.

szociális körülményekhez igazítsák. Az EU-nak és tagállamainak tehát az alábbi öt prioritási területre kell – bizonyos esetekben fokozottabban – összpontosítania, változó hangsúllyal, ahogy azt a szöveg a későbbiekben ismerteti:

- Differenciált, növekedésbarát pénzügyi konszolidáció megvalósítása
- A gazdaság hitelezésének helyreállítása
- A növekedés és versenyképesség elősegítése a jelenben és a jövőben
- A munkanélküliség és a válság okozta társadalmi következmények enyhítése
- A közigazgatás korszerűsítése.

E felsorolás sorrendje nem a prioritások sorrendjét tükrözi. Ahogyan azt az idei éves növekedési jelentési is mutatja, a legfontosabb feladat a növekedés és a versenyképesség fokozása. A kulcsfontosságú kihívást a tartós fellendülés elérése jelenti.

E prioritások részletes kifejtése előtt a következő szakasz megvizsgálja az európai szemeszter eddigi eredményeit és kiemel számos olyan területet, ahol további politikai döntésekre van szükség.

2. AZ EURÓPAI SZEMESZTER ELMÉLYÍTÉSE

A 2010-ben újtára indított európai szemeszter a tagállamok gazdasági és költségvetési politikájának integrált koordinációjára és felügyeletére vonatkozó megerősített uniós keretrendszer sarokköve. E megerősített keretrendszer a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseire, valamint a makrogazdasági egyensúlyhiány megelőzésére és kiigazítására szolgáló új uniós eszközökre épít, és kiterjed az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégia végrehajtására.

E keretrendszer eredményei már mutatkoznak. A tagállamok és az uniós intézmények között szoros partnerkapcsolat van kiépülőben, a nemzeti eljárásokat és menetrendeket kiigazították annak érdekében, hogy kiszámítható keretben kerülhessen sor az uniós szintű szakpolitikai koordinációra. Ennek eredményeként a tagállamok fontos reformokba kezdtek, kialakítva a növekedéshez való visszatérés megfelelő feltételeit. Az országspecifikus ajánlások további részletei a mellékletben találhatók.

A pénzügyi konszolidáció terén jelentős előrelépés történt. A nemzeti költségvetési keretek jelentős mértékben megerősödtek többek között a független költségvetési testületek létrehozása és a számszerű költségvetési szabályok megállapítása révén, valamint fontos költségvetési reformokra került sor a nehéz gazdasági környezetben. Mindez segített kordában tartani az államadósságok szintjének növekedését és javította a pénzügyi piacok megítélését az államháztartás fenntarthatósága tekintetében, csökkentve így az állampapírok hozamfelárait. Hozzájárult a közös valuta integritásának és a pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzéséhez is.

A tagállamok fontos intézkedéseket tettek munkaerőpiacuk megreformálása és alkalmazkodóképessé tétele, a szegmentáció felszámolása és a munkaerő-piaci részvétel fokozása érdekében. Különleges figyelmet fordítottak a fiatalok elfogadhatatlanul magas

munkanélküliségét csökkentő szakpolitikáknak. Bevezetik az ifjúsági garanciákat annak biztosítása érdekében, hogy a 25 év alatti fiatalok az iskola elvégzését vagy munkanélkülivé válásukat követően négy hónapon belül megfelelő állásajánlatot kapjanak, további oktatásban, tanulószerveződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben vehessenek részt. A reformintézkedések, a gazdasági fellendülés és a munkaerő-piaci reakciók közötti időbeli eltérés miatt azonban a foglalkoztatási helyzet javulása csak később várható.

A termékek és szolgáltatások piacának működése és rugalmassága tekintetében többet kell tenni, például a hálózatos iparágak korszerűsítésével, valamint a szolgáltatási ágazatok további megnyitásával. A legsérülékenyebb tagállamok jelentős reformokat hajtanak végre, a folyófizetésimérleg-többletet mutató országokban pedig a dinamikusabb bérnövekedés támogatja a belső keresletet. Több tagállamban további előrelépésre van azonban szükség a strukturális reformok végrehajtása terén, hogy segítsük azon rendkívül szükséges beruházási lehetőségek létrehozását, amelyek segítenek abban, hogy a forrásokat inkább a forgalomba hozható termékek és szolgáltatások előállítására fordítsák, növelve a külső versenyképességet és fellendítve a termelékenységet. Egyes sérülékeny tagállamokban a reformtörekvések lassabbnak bizonyultak vagy akár késedelmet is szenvedtek, emellett kevésbé voltak ambiciózusak. Különösen ez a helyzet a termékpiaci reformok esetében, amelyek növelhetnék a versenyképességet a nem kereskedelemképes ágazatokban, ösztönöznék a beruházásokat és segítenék a források átcsoportosítását a nem kereskedelemképes ágazatokba.

Általánosabban, az európai szemeszter folyamatának elmélyítése tekintetében számos olyan terület létezik, ahol további fejlődésre van szükség ahhoz, hogy az EU új gazdasági kormányzása teljes mértékben kibontakozhasson. Ezek a következők:

- Nagyobb felelősségvállalás nemzeti szinten. Európa új gazdasági kormányzása megváltoztatja a nemzeti politikák kidolgozását. E fejlemény aktív figyelembevétele érdekében nemzeti szintű folyamatokra van szükség, ideértve az európai szinttel történő együttműködés fokozását is. Sok tagállamban szükség van a nemzeti parlamentek, szociális partnerek és a civil társadalom nagyobb mértékű bevonására a folyamatba annak érdekében, hogy a közvélemény jobban megértse és elfogadja a szükséges reformokat. A Bizottság továbbra is azt javasolja, hogy a nemzeti reformprogramokat és a stabilitási vagy konvergenciaprogramokat vitassák meg a nemzeti parlamentekkel és valamennyi érdekelt féllel, különösen a szociális partnerekkel és az országos szint alatti szereplőkkel.
- Erősebb koordináció az euróövezeti tagállamok között. A válság megoldásának sürgőssége és az időhiány eddig megakadályozta az euróövezetet abban, hogy az országspecifikus ajánlások helyett olyan szakpolitikai intézkedéseket és reformokat fontoljon meg, amelyek a közös valuta megfelelő működéséhez szükségesek. A gazdaság javulásával több időt kell szentelni az euróövezetben a kulcsfontosságú gazdaságpolitikák előzetes koordinációjára. Ezen éves növekedési jelentés olyan kérdéseket határozott meg, amelyek a termelékenységhez és a versenyképességhez, a munkaerő- és termékpiacok gyenge pontjaihoz kapcsolódnak, amelyeket az euróövezetnek holisztikusan kell megoldania – az egyes tagállamokban mutatkozó merevség feloldása új lehetőségeket teremthet nemcsak számukra, hanem más tagállamok számára is.

- Az országspecifikus ajánlások jobb végrehajtása. A tagállamok felelősége dönteni azon szakpolitikák kombinációjáról, amelyek nemzeti rendszereiknek a legjobban megfelelnek, ugyanakkor a tagállamoknak – különösen az euróövezetbe tartozóknak – olyan politikai döntéseket kell hozniuk, amelyek tükrözik a többi uniós tagállam szélesebb körű érdekeit is. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti kormányok felelősége annak felismerése, hogy a többi országban hozott döntések a közös érdekeket érintik, tehát a meglévő intézményi keretekben nyíltan részt kell venniük a többoldalú döntéshozatalban. A Bizottság a valódi, szoros gazdasági és monetáris unió tervezetében¹⁰ és az azt követő közleményben¹¹ ismertette elképzeléseit arról, hogy a kvázi szerződéses megállapodások és a kulcsfontosságú reformok végrehajtásának támogatására tervezett finanszírozás kombinációja miként ösztönözné erősebben a végrehajtást. Javasolta, hogy az országspecifikus ajánlások elfogadását követően a tagállamok – különösen a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás alatt állók – tegyenek javaslatot a szerződéses megállapodásokra. Ez a makrogazdasági egyensúlyhiány prevenciók ága alapján önkéntes alapon, a korrekciós ág alapján pedig kötelezően történne (ebben az esetben megfelelne az 1176/2011/EU rendeletben meghatározott korrekciós intézkedési tervnek). A Bizottság javasolta továbbá, hogy a szerződéses megállapodásokat pénzügyi támogatás kísérje, hogy segítséget nyújtsanak a tagállamoknak a megállapodások annál gyorsabb és alaposabb végrehajtásához, mint ahogy arra a további pénzügyi támogatás híján lehetőségük lenne.

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a gazdasági kormányzásra vonatkozó megállapodások hatékonyságának fokozása érdekében eljött az idő a fent említett három terület kérdéseinek megoldására. Az Európai Tanács 2013. októberi ülésén megállapodás született arról, hogy e kérdések közül néhányra a 2013. decemberi ülésen visszatérnek majd. A Bizottság olyan alapelvek megfogalmazásával fog hozzájárulni az üléshez, amelyekről 2014 során megállapodás születhet és kidolgozásra kerülhetnek.

3. DIFFERENCIÁLT, NÖVEKEDÉSBARÁT PÉNZÜGYI KONSZOLIDÁCIÓ MEGVALÓSÍTÁSA

A költségvetési konszolidáció terén tett előrelépés idővel láthatóvá válik. A legutóbbi számadatok azt mutatják, hogy a GDP-arányos nominális költségvetési hiány a 2009-es 6,9%-ról 2013-ban 3,5%-ra csökkent az EU-ban. Strukturális értelemben – figyelembe véve a gazdasági helyzet ciklikus változásait és az egyszeri és más átmeneti intézkedéseket – az elmúlt évi előrelépés a GDP 0,6 százalékpontja volt. Másrészt az adósság szint várhatóan 2014-ben fog tetőzni, 2015-től pedig csökkenni fog. Mindez, a többi uniós és nemzeti szintű szakpolitikai intézkedéssel együtt csökkentette az államkötvény-piacokra nehezedő nyomást, és több esetben azt is jelenti, hogy a konszolidáció üteme mérséklődhet. A költségvetési mozgástér kialakítására szintén szükség lehet az európai népesség elöregedésével kapcsolatos növekvő költségek növekedése fényében.

A konszolidáció folyamata országos szinten észlelhető. Számos tagállamnak sikerült stabil költségvetési helyzetet teremtenie. Ezzel párhuzamosan Lettországot egy évvel követve 2013 decemberében várhatóan Írország is lezárja kiigazítási programját, Spanyolország 2014 elején fogja befejezni a bankok szerkezetátalakítási programját, Portugália pedig 2014 közepén zárja

¹⁰ COM(2012)777.

¹¹ COM(2013)165.

le kiigazítási programját. E példák mutatják, hogy a jól célzott támogatási programok segíthetnek a tagállamoknak visszatérni a piacokra és kordában tartani pénzügyi szükségleteiket.

A stabil államháztartáshoz való visszatérés terén tett előrelépés ellenére a legtöbb tagállamban magas maradt az adósságszint. Ezért nem szabad eltérni a Bizottság által előtérbe helyezett, növekedésbarát és differenciált költségvetési konszolidációs stratégiától. Mivel a fennmaradó konszolidációs szükségletek immáron mérsékeltebbek, csökkenteni kell a növekedésre gyakorolt negatív hatást is. A politikai intézkedések sürgősségét csökkentő jobb átfogó költségvetési és pénzügyi helyzet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy konszolidációs programjaikat jobban alakítsák ki, és nagyobb figyelmet fordítsanak azok minőségére és tartalmára, valamint a költségvetési politika által a növekedésre, a közszféra hatékonyságára és a társadalmi egyenlőségre gyakorolt hatásra. Ugyan a kiadásalapú konszolidációt kell előnyben részesíteni, összpontosítani kell a kiadási és bevételi intézkedések hatékony és növekedésbarát keverékének kialakítására. Ezen felül a konszolidációs intézkedéseket ki kell egészíteni további intézkedésekkel, amelyek célja a növekedési potenciál megerősítése, mivel szilárd gazdasági alapok szükségesek a költségvetési fenntarthatóság alátámasztásához.

A viszonylag magas adókulcsú országokban az adókulcs növelése helyett a kiadási szintek csökkentése vagy az adóalap szélesítése és a rosszul irányzott mentességek megszüntetése a növekedési potenciál veszélyeztetése nélkül hatékonyan biztosítaná az államháztartás rendezettségét. A nagyobb költségvetési mozgástérrel rendelkező tagállamok számára a Bizottság olyan intézkedéseket javasol, amelyek ösztönzik a magánbefektetéseket, a fogyasztást és a növekedésbarát közberuházásokat, miközben összhangban vannak a Stabilitási és Növekedési Paktummal. Az ilyen intézkedések magukban foglalhatják például az állami kiadások hatékonyságának növelését, többek között a közigazgatás korszerűsítése, a gazdasági növekedési potenciált erősítő állami kiadások előnyben részesítése, adócsökkentés és a társadalombiztosítási járulékok csökkentése révén. Mindez segítené az EU gazdaságának kiegyensúlyozását is.

A kiadások tekintetében a tagállamoknak meg kell találniuk az oktatásba, kutatásba, innovációba, az energiapolitikába és az éghajlatváltozás elleni intézkedésekbe való hosszabb távú beruházások elősegítésének és védelmének módját. Különös figyelmet kell fordítani a foglalkoztatási szolgáltatások alkalmazási körére és hatékonyságára, valamint az aktív munkaerő-piaci politikák – mint például a munkanélküliek képzési rendszere és az ifjúsági garanciaprogram – fenntartására vagy megerősítésére. Ugyanakkor széles körű igény mutatkozik a szociális védelmi rendszerek – különösen a nyugdíj- és egészségügyi rendszer – hatékonyságának és pénzügyi fenntarthatóságának megerősítése iránt, a társadalmi igények hatékony és megfelelő kielégítése, valamint az alapvető szociális védőhálók biztosítása mellett. Több országban a nyugdíjreformokat le kell zárni oly módon, hogy közvetlenebb kapcsolatot teremtenek a kötelező nyugdíjkorhatár és a várható élettartam között.

A bevételek tekintetében a válság miatt az adómértékek megnövekedtek. Az adórendszereket oly módon kell kialakítani, hogy az adóalapot szélesítik és az adóterheket a munkáról a fogyasztást, a vagyont és a környezetszennyezést terhelő adók felé helyezik át. Csökkenteni kell a környezeti szempontból káros támogatásokat. Az adózási morált is javítani kell az adócsalás és adókijátszás elleni küzdelem, az agresszív adótervezés és az adóparadicsomok leküzdésére irányuló koordinált fellépés, az adóhatóságok nagyobb hatékonyságának biztosítása és az adómegfelelés egyszerűsítése révén.

A 2014-re vonatkozó nemzeti költségvetés-tervezési javaslat bizottsági értékelése megerősíti a tagállamok azon elhatározását, hogy a költségvetés konszolidációjának ütemét – az országspecifikus ajánlásokkal összhangban – fenntartják. Biztató látni, hogy az új uniós szabályok részeként megerősítették a nemzeti költségvetési kereteket, valamint a gazdasági előrejelzések és a költségvetési adatok jelenleg független felülvizsgálat tárgyát képezik. Ennek eredményeként a tagállamok előrejelzései még inkább összhangba kerülnek a Bizottság és a nemzetközi intézmények, mint például az IMF és az OECD előrejelzéseivel. Mindez fokozza a nemzeti és uniós döntéshozatal hitelességét és átláthatóságát.

A Bizottság az alábbi prioritásokat jelölte meg:

A költségvetési konszolidációnak a kiadási és bevételi intézkedések hatékony és növekedésbarát keverékére kell épülnie, nagyobb hangsúlyt helyezve a közkiadások minőségére és a közigazgatás korszerűsítésére valamennyi szinten. Nagyobb költségvetési mozgástér esetén ösztönözni kell a magánbefektetéseket és a fogyasztást, például adócsökkentés, valamint a társadalombiztosítási járulékok csökkentése révén.

Védeni kell az oktatásba, kutatásba, innovációba, az energiapolitikába és az éghajlatváltozás elleni intézkedésekbe való hosszabb távú beruházásokat és gondoskodni kell a legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportok igényeinek kielégítéséről.

Az adózást oly módon kell átalakítani, hogy az növekedésbaráttá váljon, például azáltal, hogy az adóterheket a munkáról a fogyasztást, a vagyont és a környezetszennyezést terhelő adók felé mozdítják el.

4. A GAZDASÁG HITELEZÉSÉNEK HELYREÁLLÍTÁSA

A pénzügyi feltételek javulásának az elmúlt évben észlelt jelei egyre szilárdabbá váltak, a pénzügyi piacok pedig viszonylag stabilnak bizonyultak. A kockázatok azonban továbbra is fennállnak, a vállalkozásokra vonatkozó hitelnyújtási feltételek még messze nem normalizálódtak.

Ezen felül a pénzügyi piacok tagoltsága uniós szinten rendkívül eltérő kamatlábakhoz vezetett a vállalkozások és háztartások számára nyújtott hitelek esetében, egyes tagállamokban a kamatláb kétszer magasabb mint más tagállamokban, a hitelvolumen és a finanszírozási lehetőségek nagy mértékben eltérnek a potenciális hitelfelvevők székhelyétől függően. Az EKB által a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáféréséről készített felmérés¹² szerint a 2012 második felében hitelért folyamodó német kkv-k 85%-a hozzájutott a teljes összeghez, miközben a dél-európai országok átlaga csak 40% volt, Görögország esetében pedig csak 25%. A hitelhez való hozzáférés közötti ilyen különbségeket nem lehet csak a fennálló gazdasági feltételekkel magyarázni.

A gazdasági fellendülés fenntartásához elengedhetetlen annak biztosítása, hogy a bankszektor a termelő tevékenységek számára nyújtott finanszírozás tekintetében megfelelően működjön.

¹² Európai Központi Bank (2013), Report on the results of the survey on the access to finance of SMEs in the euro area - October 2012 to March 2013 (Jelentés az euróövezeti kkv-k finanszírozáshoz való hozzájutásáról készített felmérés eredményeiről, 2012. október – 2013. március).

A banki szabályozás és -felügyelet terén már történt haladás, a bankok maguk is a mérlegük átstrukturálásán dolgoztak és tőkét emeltek az új szabványoknak való megfelelés érdekében.¹³ A pénzügyi közvetítésben kiemelkedő szerepet betöltő bankok mérlegeinek jelenleg zajló javítása részben magyarázatot ad arra, hogy Európa miért csak korlátozott mértékben volt képes talpra állni a válságot követően. A bankok mérlegeinek javítása során a bankokra nehezedik a teher, hogy magánszektorbeli megoldásokat találjanak és csak legvégső esetben vegyenek igénybe közfinanszírozást. Ezzel összefüggésben a Bizottság új állami támogatási iránymutatásai rendelkeznek a bank részvényeseivel való megfelelő szintű tehermegosztásról abban az esetben, amikor a bankokat állami forrásokból kell feltőkésíteni.

Unió szinten fontos és szükséges lépéseket tettek annak érdekében, hogy megállapítsák a megfelelő keretfeltételeket és helyreállítsák a gazdaság hitelezését. A teljes körű bankunió létrehozása képezi az uniós válasz magját. Nemcsak az euróövezet stabilitása miatt van erre szükség, hanem az egységes piac működése és a pénzügyi piacok fokozódó tagoltságának leküzdése érdekében is. A bankunió felé tett első nagy lépés az egységes bankfelügyeleti mechanizmusról szóló megállapodás volt. Meg kell tenni a következő lépést, azaz megállapodásra kell jutni az egységes szanálási mechanizmusról és alapról. A felügyeleti mandátum EKB-ra való átruházásának előkészítéséhez átfogó értékelést indítottak a bankok mérlegének állapotával kapcsolatos átláthatóság fokozása, a fennmaradó gyenge pontok azonosítása és elhárítása, és ezáltal a piaci bizalom javítása érdekében. Mindez elősegíti a mérlegek javításának meggyorsítását, valamint a hitelállomány növekedésének erős és fenntartható folytatását. A banki ágazaton felül több tagállamban a háztartások és a vállalatok is túlzottan eladósodtak a válság miatt, és szükség van hitelállományuk leépítésére.

Konkrét intézkedésekre került sor uniós szinten a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáféréseinek elősegítése érdekében¹⁴. Az európai strukturális és beruházási alapok támogatásával a kkv-knek tőkeáttételen alapuló pénzügyi eszközökre nyújtható finanszírozás összegét a 2014 és 2020 közötti időszakra a 2007–2013 közötti időszakhoz képest átlagosan a duplájára kell emelni, ezzel segítve különösen azokat az országokat, ahol a pénzügyi feltételek továbbra is szűkösek. Ezen felül a Bizottság és az EBB a közös kockázatmegosztási pénzügyi eszközeinek kibővítésén dolgozik, hogy ezáltal is ösztönözzék a magánforrásoknak és tőkepiaci befektetéseknek a kkv-finanszírozásba történő becsatornázását. Az eszköznek 2014 januárjában kell működésbe lépnie.

A nemzeti szintű prioritások országonként változni fognak. Számos országban van szükség arra, hogy szorosabban nyomon kövessék a magánadósságot és a kapcsolódó pénzügyi kockázatokat, köztük az ingatlanbuborékokat. Ez magában foglalja a társasági adózás adósságfinanszírozást ösztönző elemeinek csökkentését és az adórendszerek azon aspektusainak felülvizsgálatát, amelyek jellemzően a jelzálogra vonatkozó adókedvezmények következtében ösztönzik a háztartások túlzott eladósodását, valamint a vállalati és az egyéni

¹³ Vö. a 2013/36/EU irányelvvel és az 575/2013/EU rendelettel HL L 176., 2013.6.27.

¹⁴ A számos nemrégiben hozott, illetve küszöbön álló uniós jogalkotási intézkedés szintén segíti majd a kkv-kat abban, hogy Európa szerte hozzáférjenek a finanszírozási forrásokhoz, amelyek a következők: az európai hosszú távú befektetési alapokról szóló, 2013 júliusa óta hatályos rendelet elősegíti a határokon átívelő tőkeszerzési műveleteket és a kockázati tőkealapok valódi belső piacának kialakítását; a pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelvre irányuló javaslat, amely a kkv-kra szakosodott részvénytőkepiacok kialakítását hivatott elősegíteni és az átláthatósági irányelv módosítására tett javaslat, amely megfelelőbb információkat nyújt a tőzsdére bevezetett vállalatokról, a kkv-kat vonzóbbá teszi a befektetők számára; az egységes eurófizetési térségre (SEPA) 2014. február 1-jéig történő átállás, amely kiterjed a legtöbb átutalásra és csoportos beszedési megbízásra, az euróövezetben javítani fogja a fizetési rendszerek hatékonyságát.

fizetésektelenségi rendszerek javítását¹⁵. A banki finanszírozás alternatívájaként a finanszírozás olyan új formáit kell támogatni, mint például a kockázati tőke lehetőségei, a kkv-kötvények és az alternatív részvénytőke¹⁶.

A Bizottság az alábbi prioritásokat jelölte meg:

A bankok szerkezetátalakítása és mérlegük javítása: magában foglalja a bankunió gyors elfogadását és végrehajtását, a bankok kockázatkezelési képességének megerősítését az új tőkekövetelményekre vonatkozó szabályokkal összhangban és az eszközminőség-elemzésekre és stressztesztelésre való felkészülést.

A banki finanszírozás alternatíváinak kidolgozása, ideértve a kockázati tőke lehetőségeit, a kkv-kötvényeket és az alternatív részvénytőkepiacokat.

A magánadósság és a kapcsolódó pénzügyi kockázatok, köztük az ingatlanbuborékok, és szükség esetén a vállalati és egyéni fizetésektelenségi rendszerek hatásának szoros nyomon követése. Ide tartozik az adósságfinanszírozást ösztönző adókedvezmények rendszere is.

5. A NÖVEKEDÉS ÉS A VERSENYKÉPESSÉG ELŐSEGÍTÉSE A JELENBEN ÉS A JÖVŐBEN

A válság eredményeként Európa szerte fontos szerkezetátalakítás zajlik. Ahogy a vállalatok és a háztartások megszabadulnak a túlzott mértékű eladósodástól, a termelési tényezők pedig a gazdaság termelékenyebb ágazataiba helyeződnek át, úgy tér vissza a növekedés. A külső kereslet helyett a belső kereslet válik a növekedés mozgatórugójává. Ugyanakkor egyértelművé válik, hogy ennek összetétele más lesz – és másnak is kell lennie – a tíz vagy akár öt évvel ezelőttihez képest. Ezen felül a globalizáció és a technológiai fejlődés további kihívásokat eredményez. Az európai fellendülés nem azt jelenti, hogy ismét „minden marad a régiben”, hanem azt, hogy gazdaságunk számára hosszú távra megtaláljuk a növekedés és a versenyképesség új forrásait a tudásintenzív és magas termelékenységgű tevékenységek révén. Jól szemlélteti ezt az uniós iparnak a globális értékláncokba való integrációja, amely segít megerősíteni Európa ipari bázisát, és amely megköveteli a nyílt és összekapcsolt termék- és szolgáltatási piacokat, a kutatásba és innovációba való beruházást és a kellően képzett munkavállalókat.

Jelentős számú tagállamban a gazdasági növekedést jelenleg még mindig visszafogja a magánszektor eladósodásának magas mértéke. Mindez azt jelenti, hogy a vállalatok számára nincs elég mozgástér ahhoz, hogy termelő tevékenységekbe ruházzanak be, a fogyasztók vásárlási lehetőségei pedig korlátozottak. A munkaerő- és termékpiacok merevsége, amely gátolta a versenyképesség kiigazítását, a források hatékony elosztását és a termelékenység

¹⁵ E kérdésekre a vonatkozó országspecifikus ajánlások és adott esetben a riasztási mechanizmus keretében készült jelentés is kiterjed.

¹⁶ A Bizottság részletes javaslatokat tett az európai gazdaság hosszú távú finanszírozásáról szóló zöld könyvben (COM(2013)150, 2013. március 25.).

növekedését, részben magyarázza a tagállamok potenciális növekedési rátája közötti különbségeket.

Fontos változás zajlik azokban az országokban, amelyek mélyreható szerkezeti reformokba kezdtek, érzékelhető, hogy a gazdasági tevékenységek a nem kereskedelemképes szektor irányából áttolódnak a kereskedelemképes szektorba, különösképpen azokban a tagállamokban, amelyek nem alkalmazhatják az árfolyameszközt. Ezt példázza az export növekedése és a folyó fizetési mérleg hiányának csökkenése számos tagállamban. E tendenciát segítette a munkaerőköltségeknek egy szélesebb stratégia részeként történő kiigazítása annak érdekében, hogy növekedjen a gazdaság versenyképessége és termelékenységű. Az egyes országok exportteljesítményének javítását az ambiciózus uniós szintű kereskedelempolitika is támogatja.

Az országspecifikus ajánlások az egyes tagállamok számára több, prioritást élvező termék- és szolgáltatási piaci reformot azonosítanak, figyelembe véve, hogy a reformok sorrendjét a nemzeti helyzethez kell igazítani, és hangsúlyozzák a szolgáltatási piacok megnyitásának szükségességét, például a szabályozási korlátozások, köztük a szabályozott szakmák gyakorlása korlátozásának felülvizsgálatát. A belső energiapiac 2014-ig történő kialakítása fontos szerepet játszik az energiaköltségek visszaszorításában és a megújuló energiaforrások támogatási rendszere költséghatékonyságának javításában. Még többet lehet tenni a hálózatos iparágak hatékonyságának növelése, valamint az innováció és a kutatás előmozdítása érdekében. Az uniós növekedési stratégiának magában kell foglalnia az erőforrás-hatékonyság fokozását és az EU külső energiaforrásoktól való függésének csökkentését. Eltérések mutatkoznak a tagállamok között például a hulladék- és vízgazdálkodás terén, ami visszafogja a zöld gazdaság jelentős növekedési potenciálját. E reformok közül ugyan több esetben időre van szükség hatásuk érvényesüléséhez, azonban nélkülözhetetlenek a fellendülés támogatásához és az európai növekedési potenciál élénkítéséhez.

Az ilyen jellegű reformok hatásait jelentősen befolyásolja a földrész jobb fizikai és digitális összeköttetései által támogatott európai egységes piac méretgazdaságosságával és a megfelelő adatvédelemmel¹⁷ járó előnyök. Jelenleg több fontos munkafolyamat zajlik¹⁸: a szolgáltatási irányelv ambiciózus végrehajtásának fel kell lendítenie a belföldi és a határokon áttelő kínálatot és keresletet; prioritásként kell elfogadni a távközlési ágazat integráltabb egységes piacára vonatkozó bizottsági javaslatokat az ágazat fellendítése, az online gazdasági tevékenységek fejlesztése és a méltányosabb árak érdekében; a logisztikai és közlekedési ágazatban az integrációt és versenyképességet hivatott szolgálni a TEN-T törzshálózati folyosók kialakításának befejezése, a határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztése mellett a meglévő infrastruktúra korszerűsítése, a piacra jutás korlátozásának elhárítása különösen a kikötői és vasúti szolgáltatások terén.

A széttöredezettség és a nem megfelelő keretfeltételek akadályozzák az európai kutatást és innovációt. Nincs elegendő együttműködés a közszféra és a magánszektor között. A kutatási eredmények révén nem jönnek létre termékek és szolgáltatások, a készségek közötti összhang fokozódó hiánya pedig különösen hatással van a tudásintenzív ágazatokra. E negatív tendenciák visszafordíthatók a nemzeti kutatási rendszereknek a javasolt Európai Kutatási Térséggel összhangban lévő reformjának felgyorsításával. Ugyanakkor az együttműködés új

¹⁷ Lásd az általános adatvédelmi rendeletre irányuló bizottsági javaslatot(COM(2012)0011)

¹⁸ További információért lásd az egységes piacról szóló jelentést, amelyet az éves növekedési jelentéssel együtt tettek közzé.

formái megerősíthetik Európának a világ élvonalában betöltött szerepét. Az új uniós szintű Horizont 2020 kutatási és innovációs keretprogram, valamint a COSME program végrehajtása segíteni fog az uniós köz- és magánszféra közötti partnerség kialakításában a K+F terén, valamint a nemzeti innovációs és kutatási rendszerek korszerűsítésének támogatásában.

A Bizottság az alábbi prioritásokat jelölte meg:

A harmadik energiaügyi csomag teljes körű végrehajtása 2014-ben és a megújuló energiaforrások támogatási rendszere költséghatékonyságának javítása. Az erőforráshatékonyság elősegítése a hulladék- és vízgazdálkodás, az újrahasznosítás és az energiahatékonyság növelése révén.

A szolgáltatási irányelv végrehajtásának javítása, többek között a szabályozott szakmák gyakorlása korlátozásának felülvizsgálatával, és adott esetben ezek kevésbé korlátozó mechanizmusokkal való helyettesítésével.

A nemzeti kutatási rendszerek korszerűsítésének felgyorsítása az Európai Kutatási Térség célkitűzéseivel összhangban.

6. A MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS A VÁLSÁG OKOZTA TÁRSADALMI KÖVETKEZMÉNYEK ENYHÍTÉSE

A válság társadalmi következményei még mindig erősen érezhetőek. Példátlan magasságokban van a munkanélküliségi ráta: az EU átlaga 11% (2013 júliusában), az ifjúsági munkanélküliség 23,4%. Ezek a ráták Európa szerte jelentősen különböznek, ami a tagállamok foglalkoztatási és szociális eredményei közötti egyre növekvő eltéréshez vezet. A gazdasági fellendülés és a foglalkoztatásra gyakorolt hatása közötti időbeli eltolódás miatt nem várható a helyzet gyors javulása és egyenlőtlenségek alakulhatnak ki. A válság különösen negatív hatással volt a leghátrányosabb helyzetűekre, és az EU-ban 25%-ra nőtt azok száma, akiket elszegényedés fenyeget. Ide tartoznak a strukturális munkanélküliséggel járó növekvő kockázatok és a munkaerőpiac fokozott elhagyása, amelyek jelentős negatív hatást gyakorolhatnak az EU növekedési potenciáljára.

Európa munkaerőpiacának és társadalmi szerkezetének – amelyek helyreállításához idő kell – újjá kell élednie, ahogy a gazdaság kilábal a válságból. A munkaerőpiac működésére irányuló reformok ambiciózus végrehajtásának és nyomon követésének haladéktalanul prioritást kell élveznie, hogy növekedjen a munkaerő-piaci részvétel. Mindez magában foglalja a bővülő ágazatok munkahelyforrásainak fellendítését, a munkavállalók – köztük a tartós munkanélküliek és a legsérülékenyebb csoportok – foglalkoztathatóságának fenntartását, többek között a munkanélküliek aktív támogatása és képzése révén, valamint a szociális védőháló teljes körű működésének biztosításával. Az idősödő munkavállalókkal kapcsolatban a hosszabb és kielégítőbb munkával töltött élethez megfelelő készségek, élethosszig tartó tanulás és kedvező munkakörülmények szükségesek, valamint foglalkozni kell a nemek közötti bérszakadék és tevékenységek közötti eltérések által a nők nyugdíj jogosultságára gyakorolt hatással. A megfizethető ápolás-gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés segít a nők munkaerő-piaci részvételében. A szociális partnerek jobb bevonása – a nemzeti gyakorlatokkal és hagyományokkal összhangban – elengedhetetlen a szakpolitikai válaszadás kialakításához és végrehajtásához.

A tagállamok több fontos reformot fogadtak el munkaerőpiacuk korszerűsítése és a fokozottabb munkaerő-piaci részvétel elősegítése érdekében. E reformok pozitív hatásai a makrogazdasági környezet javulásával válnak láthatóvá.

A munkahelyteremtés ösztönzésére olyan intézkedéseket kell tenni, amelyek – az adóteher átcsoportosítására irányuló általános erőfeszítés részeként – csökkentik az adóéket, különösen az alacsony keresetű és fiatal munkavállalók esetében, biztosítani kell, hogy a bérfejlesztések összhangban legyenek a termelékenységgel és így támogassák a költségalapú versenyképességet és az aggregált keresletet, valamint folytatni kell a foglalkoztatás védelméről szóló jogszabályok korszerűsítését a munkaerőpiac tartós töredezettségének megoldására és a be nem jelentett munkavégzéssel szembeni fellépés megerősítésére. A zöldebb gazdaság kialakítása, a digitális ágazat és az egészségügyi szolgáltatások olyan területek, amelyek jelentős munkalehetőségeket teremtenek majd az elkövetkezendő években. Olyan stratégiai kereteket kell kidolgozni, amelyekben a munkaerőpiacra és a készségekre vonatkozó szakpolitikák aktív szerepet játszhatnak az ezen ágazatokon belüli munkahelyteremtés elősegítésében, valamint a fejlődés új mintáinak előrejelzésében és az azokhoz való igazodásban. A munkaerő-mobilitásnak – ideértve a határokon átnyúló mobilitást is – előnyei származnak a megerősített együttműködésből és az EURES-hálózat megszilárdításából, ami segít a vállalatoknak és a munkakeresőknek abban, hogy más tagállamokban találjanak lehetőségeket.

Fellépésre van szükség az oktatás és a készségekkel kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében. Az EU-nak még mindig lemaradásai vannak a felsőoktatási szintekre és a korai iskolaelhagyás csökkentésére vonatkozó 2020-as célkitűzések megvalósítása terén. Ezen felül az OECD szerint az uniós munkavállalók 20%-a még mindig a készségek súlyos hiányával küzd, ideértve az alacsony írás- és olvasási, valamint számolási készségeket is. A felnőttek 25%-a nem rendelkezik az információs és kommunikációs technológiák alkalmazásához szükséges készségekkel sem. Mindez számos munkahely és foglalkozás tekintetében okoz szűk keresztmetszetet és munkaerőhiányt,¹⁹ általánosabban véve pedig csökkenti az uniós munkavállalók képességét arra, hogy fejlődjenek és alkalmazkodjanak a munkaerőpiachoz. Elengedhetetlen, hogy beruházzunk az oktatási és a képzési rendszerek korszerűsítésébe, ideértve az élethosszig tartó tanulást is, különös tekintettel a kettős tanulási programokra, valamint támogatni kell az iskolából a munkába való átmenetet, nevezetesen a jó minőségű gyakornoki képzés vagy tanulószerveződéses gyakorlati képzés elérhetőségének növelésével. Ezzel összefüggésben a tagállamoknak rövid időn belül el kell fogadniuk az ifjúsági garanciával kapcsolatos végrehajtási terveket, és a kapcsolódó finanszírozási programokat (az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés és az Európai Szociális Alap) a lehető leghamarabb véglegesíteni kell.

A jobban teljesítő szociális védelem nélkülözhetetlen a társadalmi változások támogatásához, valamint az egyenlőtlenségek és a szegénység idővel való leküzdéséhez. Aktív integrációs stratégiákat kell kidolgozni, amelyek magukban foglalják a hatékony és megfelelő jövedelemtámogatást, az aktivizáló intézkedéseket, valamint a szegénység, ideértve a gyermekszegénység elleni küzdelemre irányuló intézkedéseket, továbbá a megfizethető és jó minőségű szolgáltatásokhoz, mint például a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz, gyermekgondozáshoz, a lakhatáshoz és az energiaellátáshoz való széles körű hozzáférést. A szociális segélyezés és az aktivizáló intézkedések közötti kapcsolatot meg kell erősíteni a személyre szabottabb szolgáltatások (egyablakos ügyintézés) révén, valamint a szociális

¹⁹ Jelenleg körülbelül 1,9 millió betöltetlen álláshely van az EU-ban.

ellátások egyszerűsítésére és célzottabbá tételére irányuló erőfeszítések segítenek az intézkedések hatékonyságának javításában és abban, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok fokozottabban kihasználják az intézkedéseket.

A Bizottság az alábbi prioritásokat jelölte meg:

Az aktív munkaerő-piaci intézkedések fokozása, különösen a munkanélküliek aktív támogatása és képzése, az állami foglalkoztatási szolgálat teljesítményének javítása és az ifjúsági garancia végrehajtása.

További reform-erőfeszítések annak biztosítása érdekében, hogy a bérfejlesztések összhangban legyenek a termelékenységgel és így támogassák mind a költségalapú versenyképességet és az aggregált keresletet, hogy megoldást találjanak a munkaerőpiac tartós töredezettségére a foglalkoztatás védelméről szóló jogszabályok korszerűsítésével, és hogy elősegítsék a gyorsan növekvő ágazatokban a munkahelyteremtést és a munkaerő mobilitását.

Az oktatási és a képzési rendszerek, többek között az élethosszig tartó tanulás, a szakképzés és a kettős tanulási programok korszerűsítése.

A szociális védelmi rendszerek teljesítményének növelése, különösképpen a szociális segélyezés és az aktivizáló intézkedések közötti kapcsolat megerősítésével a személyre szabottabb szolgáltatások (egyablakos ügyintézés) révén, valamint a szociális ellátások egyszerűsítésére és célzottabbá tételére irányuló erőfeszítések révén, különös figyelmet fordítva a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok helyzetére.

7. A KÖZIGAZGATÁS KORSZERŰSÍTÉSE

A jelenlegi közegben a közigazgatás Európa szerte azzal a kihívással kénytelen szembenézni, hogy kevesebb eszközzel több eredményt érjen el, azaz a nyilvánosság igényeinek szűkebb költségvetésből kell kielégítenie, a vállalkozásoknak és az állampolgároknak nyújtott jobb szolgáltatások révén fejlesztenie kell a vállalkozási környezetet, valamint a kiterjedtebb digitális gazdaság igényeihez kell igazítania a szolgáltatásnyújtást.

Számos tagállam keresi a hatékonyság fokozásának lehetőségeit a közigazgatás szervezése tekintetében, többek között a kormányzás különböző szintjei között zajló együttműködés javítása által. Néhány tagállamnak módja van arra, hogy megerősítse a közszolgáltatás igazgatási kapacitását, szakmaiságát és a szakpolitikai döntéshozatal minőségét. Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazása és az elektronikus kormányzati szolgáltatások, mint például az elektronikus közbeszerzés további elterjedése segíthet abban, hogy a hatékonyság növekedjen és a költségeket 12–20%-kal csökkentsék²⁰. E tekintetben a

²⁰ Online közszolgáltatások, az e-kormányzat teljesítmény-felméréséről szóló betekintő jelentés az Európai Bizottság számára.

szolgáltatási irányelv részeként létrehozott nemzeti egyablakos ügyintézési pontok integrációja az elektronikus kormányzati szolgáltatásokba elengedhetetlen a határokon átnyúló együttműködéshez. Szükség van még az adóbehajtás és más rendszerek korszerűsítésére, például az előkészített adóbevallások rendelkezésre bocsátása, az online szolgáltatások és a közsféra számára az állampolgárok által egyetlen alkalommal történő adatszolgáltatás révén. A jól célzott pénzügyi támogatás, különösen az Európai Szociális Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap révén jelentős mértékben járulhat hozzá a közigazgatás korszerűsítéséhez. Ugyanakkor a tagállamoknak fel kell lendíteniük a nemzeti, regionális és helyi szintű közigazgatás állami beruházási kapacitását a 2014–2020 közötti esb-alapok programjainak mozgósítása érdekében.

Lehetőség van az üzleti környezet egyszerűsítésére, a bürokrácia csökkentésére és a minőségi jogalkotásra. Folyamatos igény van enyhébb szabályozási rendszerek bevezetésére, különösen a kkv-k esetében. Ez magában foglalja a vállalkozások létrehozásának, valamint az engedély- vagy használatiengedély követelmények teljesítésének egyszerűsítését. A vállalatok szempontjából számottevően javítana a feltételeken az igazságszolgáltatási rendszer minőségének, függetlenségének és hatékonyságának fejlesztése azáltal, hogy biztosítják a követelések ésszerű időn belüli rendezését, és korszerűsítik a fizetésképtelenségről szóló nemzeti jogszabályokat.

Unió szinten az uniós jogszabályok egyszerűsítését és egységesítését a folyamatban lévő Célravezető és hatásos szabályozás program (REFIT) támogatja. Már sikerült fontos előrelépést tenni. Az előrelépés nyomán követése érdekében a Bizottság közzéteszi az éves REFIT-eredménytáblát és a célravezető szabályozás témájában lehetővé teszi a párbeszédet a tagállamok, a vállalkozások, a szociális partnerek és a széles körben vett civil társadalom között. Ezen felül az uniós jog zökkenőmentes és következetes végrehajtása, a 28 megoldás felől egy közös keretrendszer felé való elmozdulással hozzájárul a közigazgatások közötti jó együttműködéshez, segít egyszerűbbé tenni az egységes piaci tevékenységeket és kiszámíthatóbbá tenni a szabályokat. Az adóhatóságok közötti fokozottabb együttműködés nélkülözhetetlen az adócsalás és adókijátszás elleni küzdelemhez.

A Bizottság az alábbi prioritásokat jelölte meg:

Az elektronikus kormányzati szolgáltatások további bevezetése, valamint az információs és kommunikációs technológiák fokozottabb alkalmazása a közigazgatásban, az adóbeszedési rendszerek, valamint a szolgáltatási irányelv részeként létrehozott belső piaci kapcsolattartó pontok tekintetében.

Az üzleti környezet egyszerűsítése, a bürokrácia csökkentése az enyhébb eljárások és szabályozási rendszerek révén.

8. KÖVETKEZTETÉS

Az elmúlt évben fontos előrelépést sikerült elérni, Európa visszaállt a fenntarthatóbb fellendülés felé vezető útra. Megőriztük a közös valuta integritását, nagyobb pénzügyi stabilitást értünk el és határozott lépéseket tettünk az államháztartás helyreállítására. A pénzügyileg leginkább sebezhető országok ambiciózus strukturális reformokba kezdtek, amelyeknek már mutatkoznak az első jelei. Továbbra is egyértelmű prioritást jelent Európa

szerte a versenyképesség fokozása és a termelékenység javítása a fenntartható munkahelyek teremtése érdekében.

Ezen éves növekedési jelentés megerősíti, hogy messzire nyúló – és a vártnál nagyobb mértékű – változások mennek végbe Európában, és a folyamatban lévő reformok már eredménnyel szolgálnak. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a kezdetek óta megerősíti a fontossági sorrendet és az átláthatóságot, a figyelem középpontjába helyezve a nemzeti és európai reformmenetrendeket. Rövid időn belül sikerrel alapozta meg a gazdaságpolitika tagállamok közötti mélyebb koordinációját. A makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás segít azonosítani azokat a gazdasági fejleményeket, amelyek károsak az egyes tagállamok vagy az euróövezet számára, így ezek még azelőtt kezelhetővé válnak, mielőtt elharapóznának. Az országspecifikus ajánlások azonosítják azokat a kulcsfontosságú területeket, ahol a tagállamoknak el kell végezniük a megfelelő változtatásokat.

Az eddig szerzett tapasztalatokból egyértelmű, hogy a folyamatban (és különösen az országspecifikus ajánlások tekintetében) vállalt nemzeti felelősséget tovább kell fejleszteni. Mindez fontos egyrészt az új kormányzási rendszer demokratikus legitimitása szempontjából, másrészt annak érdekében, hogy az uniós szintű politikai elemeket kellő időben bevezessék a nemzeti döntéshozatalba. Az euróövezetnek az egyes alapvető szakpolitikai területeken fokoznia kell a koordinációt, és a tagjai számára adott kétoldalú ajánlások értékelése mellett szélesebb körű lépéseket kell tennie. Az Európai Tanács e kérdések közül több megtárgyalását a 2013 decemberében tartandó ülésére ütemezte be. A GMU tervezetre és az azt követő közleményekre építve a Bizottság véleményt nyilvánít arról, miként lehetne az európai szemeszter folyamatát tovább erősíteni.

Az ezen éves növekedési jelentésben nyújtott iránymutatást a 2014. márciusi európai tanácsi ülésre való felkészülés során fogják uniós szinten megvitatni, annak érdekében, hogy segítsék a nemzeti programok és országspecifikus ajánlások következő körére való előkészületeket. A Bizottság szorosan együttműködik a nemzeti hatóságokkal, beleértve a nemzeti parlamenteket, uniós intézményeket, társadalmi partnereket és más érdekelt feleket a közös felelősségtudat kialakítása, valamint annak érdekében, hogy szélesebb körű uniós erőfeszítések révén irányítsák a fejlődést, és megteremtsék az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést EU-szerte. A Bizottság felkéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy hagyják jóvá az ezen éves növekedési jelentésben meghatározott prioritásokat és törekedjenek azok uniós és nemzeti szintű megvalósítására.

1. MELLÉKLET – AZ EU 2013–2014. ÉVI ORSZÁGSPECIFIKUS AJÁNLÁSAINAK ÁTTEKINTÉSE

	Államháztartás				Pénzügyi ágazat		Strukturális reformok					Foglalkoztatás és szociális politikák					
	Stabil államháztartás	Nyugdíj- és egészségügyi rendszerek	Költségvetési keret	Adóügy	Banki tevékenység és finanszírozáshoz jutás	Lakáspiac	Hálózatos iparágak	Verseny a szolgáltatási ágazaton belül	Közigazgatás és intelligens szabályozás	K+F és innováció	Erőforrás-hatékony-ság	Munkaerő-piaci részvétel	Aktív munkaerő-piaci intézkedések	Bérmegállapítási mechanizmusok	A munkaerőpiac szegmen-tációja	Oktatás és képzés	Szegénység elleni küzdelem és társadalmi befogadás
AT																	
BE																	
BG																	
CZ																	
DE																	
DK																	
EE																	
ES																	
FI																	
FR																	
HU																	
IT																	
LT																	
LU																	
LV																	
MT																	
NL																	
PL																	
RO																	
SE																	
SI																	
SK																	
UK																	

Megjegyzés: A Tanács által 2013. július 9-én elfogadott 2013–2014. évi országspecifikus ajánlások. Ciprusnak, Görögországnak, Írországnak és Portugáliának végre kell hajtania az EU–IMF pénzügyi támogatási programok keretében vállalt kötelezettségeit. További információk: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm

2. MELLÉKLET - AZ ORSZÁGSPECIFIKUS AJÁNLÁSOK FŐ TERÜLETEIN ELÉRT EREDMÉNYEK

Jelen melléklet tematikus áttekintést nyújt 3 év azzal kapcsolatos tapasztalatról, hogy a tagállamok hogyan valósították meg az országspecifikus ajánlásokat a főbb területeken.

Összességében jelentős előrelépés történt az elmúlt években a költségvetési konszolidáció terén, bár a költségvetési kiigazítás összetétele nem volt mindig növekedésbarát.

- IE, EL, LT, és PL esetében a költségvetési kiigazítások 2013 során főként a kiadásokat érintették. Az állami beruházásokra fordított kiadások terén jelentős mértékű a visszaesés PL és SK esetében. Más országok, mint BE, ES, IT, RO és SI a bevétel- és kiadásalapú konszolidáció kombinációjára hagyatkoznak. CZ, FR, LU, NL, PT és FI főként bevételen alapuló kiigazításokat végeztek.
- A pénzügyi konszolidáció jegyében a tagállamok többsége emelte az adókulcsokat (főleg az általános héakulcsot), és csak néhány szélesítette az adóalapot. A környezetvédelmi és ingatlanadók növekedtek, azonban hatékonyságuk növelése érdekében további lépések szükségesek. Minden tagállam tett intézkedést az adóelkerülés elleni fellépés és az adózási morál javítása érdekében.
- Az általános adóteher (mind a közvetlen és a közvetett adók, mind a társadalombiztosítási járulékok) mértéke sok tagállamban növekedett. Mindazonáltal pozitív fejlemény, hogy bizonyos mértékű adóváltozásokra is sor került például az ingatlanadók reformja és a munkaerőt terhelő adók felől a közvetett adók irányába történő elmozdulás révén.
- 23 tagállamban már jogszabályba foglalták a nyugdíjkorhatár emelését²¹. A legtöbb esetben ez a nőkre és férfiakra vonatkozó nyugdíjkorhatár kiegyenlítését is jelenti (CZ, EE, EL, HR, IT, LT, MT, PL, SI, SK, UK). Sok tagállamban a várható élettartam növekedését kifejezetten és fenntartható módon összekötötték a nyugdíjkorhatárral (CY, DK, EL, IT, NL, SK). A legtöbb tagállam lépéseket tett a kordedvezményes nyugdíjazás visszaszorítására, valamint szigorított az elhúzódó munkanélküli ellátásra (pl.: ES) és a rokkantsági ellátásra való jogosultság feltételein, mivel azok a kordedvezményes nyugdíjazás mintegy helyettesítőiként szolgáltak.

A növekedést továbbra is leginkább a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés nehézségei akadályozzák, főként a kis- és középvállalkozások esetében.

- A vállalkozások likviditási gondjainak enyhítése érdekében a tagállamok intézkedéseket hoztak a késedelmes kifizetések ellen. PT, EL, ES és IT intézkedési terveket fogadott el a közigazgatásban felhalmozódott lezáratlan ügyek és hátralékállomány kezelésére és csökkentésére.
- A hitel-értékpapírosítási formáknak egyre nagyobb figyelmet szentelnek a tagállamok – ES erre kiváló példa – annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások számára nyújtott hitelkínálatot fellendítsék. Ezzel párhuzamosan egyre inkább próbálják

²¹ Az Unió tagállamaiban meghatározott nyugdíjkorhatárra vonatkozó áttekintést lásd a COM(2013) 350 dokumentumban.

ösztönözni a piaci alapú nem banki finanszírozási megoldásokat, erre példa a vállalati kötvények piacának létrehozása DK, EE, IT és PT esetében.

- A legtöbb tagállam intézkedést hozott kockázati tőkealap létrehozására. CZ, DE és ES új állami kockázati tőkealapokat hozott létre, míg PT a kihasználás maximalizálása érdekében a meglévő alapokat erősítette meg. Továbbá néhány tagállam, mint például EE, NL, PL és ES úgynevezett „alapok alapját” hozott létre, ezzel is segítve egy olyan kockázati tőke-piac kialakulását, amely számos magánalapból áll.
- FR az induló vállalkozásokban való részesedésszerzés esetére öt évig igénybe vehető adókedvezményt vezetett be. DE új programot indított azzal a céllal, hogy a magánbefektetők részére további ösztönzést nyújtson az induló és innovatív vállalkozásokban való befektetésekhöz.

Az EU növekedési potenciáljának fokozása érdekében azonban a termékek és szolgáltatások piacán további intézkedésekre van szükség.

- Néhány tagállam – mint PT, ES, IT, EL, PL, SI és CZ – fontos reformokat vezetett be a szolgáltatási szektor megnyitására és hatékonyságának fokozására. Ennek ellenére jelentős reformra van szükség számos olyan tagállamban – mint AT, BE, DE és FR – amelyek még nem hajtották végre teljes körűen az erre a területre vonatkozó országspecifikus ajánlásokat, és mindegyiküknek újabb erőfeszítéseket kell tenniük a szolgáltatási irányelv végrehajtása terén.
- A válság kezdete óta 2011-ben csökkent először az EU-ban a K+F tevékenységekre fordítható közkiadások összege, amelynek jelenlegi szintje Kínáé alatt van. Az elmúlt két év során több tagállam (AT, BE, LU, HU, PL és SE) tett jelentős erőfeszítéseket a K+F tevékenység fejlesztésére, míg mások (ES, IE, IT, MT és PT) jelentősen csökkentették kiadásait ezen a téren. A magánbefektetések ösztönzésére a kutatás és innováció terén a legtöbb tagállam új adókedvezményeket vezetett be, vagy a meglévőket terjesztette ki. Az innovációs szakadék tovább nő Európában, és SE, DE, DK és FI a leginnovatívabb gazdasággal rendelkező országok. Számos ország próbál felzárkózni (LV, SK, LT és EE), azonban néhány (UK, PL, CZ, HU, PT, RO, EL, BG, MT) más országokkal összehasonlítva teret veszített 2010 óta.
- Az energiapiacra 14 tagállamnak vannak lemaradásai a harmadik energiacsomag átültetését illetően. Jelentős beruházásokra van szükség egész Európában az energiaipari infrastruktúra területén, de történtek intézkedések mind a földgáz-, mind a villamosenergia-összeköttetések fejlesztésére (pl.: villamosenergia-összeköttetés létesítése PT és ES, UK és IE, valamint a balti térség államai között). Az energiafelhasználás korlátozása érdekében BG, CZ, EE, LT, LV, RO és SK energiahatékonyságot szolgáló programokon dolgozik, amelyeket a kibocsátáskereskedelmi rendszerből származó bevételekből és az európai strukturális és beruházási alapokból lehetne finanszírozni.
- A vasúti szolgáltatások fejlesztése nyilvánvaló akadályokba ütközik az alábbi tagállamokban: AT, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HU, IE, LU, PL, PT, SI. A legnagyobb problémát a pályahálózat-működtetők és a vasúttársaságok közötti elszámolás-elkülönítés, a pályahasználati díjak felszámolása és az interoperabilitással kapcsolatos kérdések jelentik.

A munkaerőpiac modernizálása érdekében a legtöbb tagállamban jelentős reformokat vezettek be.

- A személyi jövedelemadó-kulcsok 2008 óta most vannak a legmagasabb szinten. A munkaerőt érintő általános adóteher nőtt, azonban néhány tagállam (BE, DK, FI, FR, HU, IT, NL, PT, SE) meghatározott csoportok esetében csökkentette a munkaerőt terhelő adókat. A progresszivitást illetően javuló tendencia mutatkozik.
- A nagy egyensúlyhiánnyal küszködő országok nagyszabású reformintézkedéseket vezettek be a bértárgyalási-rendszerben a bérkorrekciók rugalmasabbá tétele érdekében. 2007–2012 során a fajlagos munkaköltségek jelentősen csökkentek a versenytársakéhoz képest IE, EL, ES és PT esetében. A folyamatban lévő reformok, különösen a bérmegállapítási mechanizmusé, várhatóan támogatni fogják a kiigazítási folyamatot EL és ES esetében.
- ES, IT és FR a munkavállalók törvény általi védelmének modernizálása és a munkaerőpiaci szegmentáció elleni küzdelem jegyében vezetett be reformokat. LT, NL, PL és SI ezen a téren szintén jelentős reformokat kezdeményezett vagy vett fontolóra.
- Számos tagállam (BG, DE, EE, IE, EL, IT, LT, LU, SK, FI, SE, UK) megerősítette és még célzottabbá tette az aktív munkaerőpiaci intézkedéseit, továbbá fejlesztette állami foglalkoztatási szolgálatát.
- További lépések történtek az ifjúsági munkanélküliség felszámolása érdekében, melynek keretében ifjúsági garanciaprogramokat hoztak létre. A gazdasági válság hatására általánosságban csökkent a beruházások száma az oktatás és a képzés területén, különösképpen BG, EL, IT, SK és RO esetében. Az oktatási és képzési rendszer modernizálása továbbra is elsőrendű kérdés számos tagállamban. A felsőoktatás területén néhány tagállam (CZ, SK, UK) az innovatív teljesítményalapú finanszírozási modellek fejlesztésén dolgozik.
- A magas színvonalú tanulószereződéses gyakorlati képzések fejlesztése és a kettős szakképzés több tagállamban (EL, ES, IT, LV, PT, SK) is prioritást élvez. Számos tagállam (AT, IT, PL) reformokat fogadott el annak érdekében, hogy csökkentsék az iskolai rendszerből lemorzsolódók számát, és növeljék a felsőoktatási tananyag munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodását. A növekvő (tartós) munkanélküliségre tekintettel a legtöbb tagállam lépéseket tett az élethosszig tartó tanulásra való ösztönzésre.
- A szegénység elleni fellépés jegyében számos ország (LT, CY, DK, EL, HR, IT, PL és RO) vezet be aktivizálási intézkedéseket vagy erősíti a meglévőeket, továbbá megreformálja szociális segélyezési rendszerét.

Általánosságban megállapítható, hogy még mindig versenytársaink mögött kullogunk az üzleti környezet versenyképességét illetően.

- A viszonylagos gyengeségek eltérő képet mutatnak az egyes országokban. Könnyű vállalkozást indítani Írországból és az Egyesült Királyságból, a szerződések érvényesítése azonban már nem ilyen egyszerű. Összehasonlítva a többi tagállammal, a fizetésektelenségi ügyek megoldásához szükséges idő viszonylag rövid IE, BE, FI, DK, UK, AT, NL és DE tagállamokban, azonban a befektetők védelme néhány esetben

meglehetősen gyenge. FR, ES és LU esetében az építési engedély megszerzése nem egyszerű, és ES és LU tagállamokban összetettek a vállalkozásindítás feltételei. IT, EL, MT, CY és SI tagállamokban a szerződések érvényesítése még mindig költséges és sok időbe telik.

- Egy nemrégiben készített, több mutatón alapuló uniós versenyképességi jelentés szerint a mérsékelttel teljesítő és a rangsor végén álló országok érték el a legjelentősebb eredményeket az üzleti környezet fejlesztése terén 2007 óta, azonban a rangsor élén álló országokban lassult a fejlődés üteme, vagy éppen csak marginális változások történtek. Ez azt jelenti, hogy a továbbra is fennálló különbségek ellenére a teljesítmény és a gyakorlat javuló tendenciát mutat egész Európában.